

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.1 เพื่อศึกษาว่าสภาพครอบครัวมีบทบาทต่อการอ่านของเด็กนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตนำทิพย์หรือไม่ และอย่างไร

1.2 เพื่อศึกษาถึงกิจกรรมที่ผู้ปกครองได้ทำเพื่อส่งเสริมการอ่านของเด็ก

1.3 เพื่อสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับการอ่านของเด็ก ได้แก่ จำนวนหนังสือที่เด็กนักเรียนมีอ่านอยู่ที่บ้านที่ไม่ใช่หนังสือแบบเรียน ประเภทของหนังสือ ความถี่ในการอ่าน และแหล่งที่ได้หนังสืออ่าน

2. วิธีดำเนินการวิจัย

2.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชายและหญิงที่กำลังเรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2526 ของโรงเรียนสาธิตนำทิพย์ ซึ่งเป็นโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ที่สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ผู้วิจัยได้ใช้นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 140 คน และจำนวนผู้ปกครองของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 140 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 280 คน

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองโดยได้ศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ วารสาร เอกสารสิ่งพิมพ์ รายงานวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนศึกษาข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งสำรวจสภาพของห้องสมุดโรงเรียนสาธิตนำทิพย์ แบบสอบถามมีลักษณะดังนี้

2.2.1 แบบสอบถามชุดที่หนึ่ง สำหรับผู้ปกครอง

มีรายละเอียดเกี่ยวกับลักษณะเฉพาะของผู้ปกครอง เช่น เพศ

อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ สถานภาพทางเศรษฐกิจ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการอ่านของเด็ก ตลอดจนกิจกรรมที่ส่งเสริมการอ่านของเด็ก รวมมีคำถามทั้งหมด 12 ข้อ

2.2.1 แบบสอบถามชุดที่สอง สำหรับนักเรียน

มีรายละเอียดเกี่ยวกับการอ่านของนักเรียน อันได้แก่ จำนวนหนังสือที่นักเรียนมีอ่านอยู่ที่บ้านที่ไม่ใช่หนังสือแบบเรียน ประเภทของหนังสือที่นักเรียนชอบอ่าน ความถี่ในการอ่าน แหล่งที่ได้หนังสืออ่าน และปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการอ่านของเด็กนักเรียน รวมมีคำถามทั้งหมด 21 ข้อ

2.3 วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยการใช้กลุ่มตัวอย่างแบบสอบถาม และได้แบบสอบถามคืนมาจากนักเรียน 140 ชุด ได้คืนจากผู้ปกครอง 140 ชุด รวมแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาทั้งหมด 280 ชุด

2.4 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลคำนวณหาค่าต่าง ๆ ดังนี้ ข้อมูลทั่วไปใช้ค่าสถิติร้อยละ สำหรับการวิเคราะห์เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างอิทธิพลของสภาพครอบครัวที่มีผลต่อการอ่านของเด็กนักเรียนใช้ค่าไค-สแควร์ (Chi-Square)

3. ลักษณะและสภาพกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษา

3.1 ลักษณะเฉพาะของผู้ปกครอง มีผู้ปกครองที่เป็นเพศชาย 68 คน คิดเป็นร้อยละ 48.57 ผู้ปกครองที่เป็นเพศหญิง 72 คน คิดเป็นร้อยละ 51.43 จำนวนผู้ปกครองที่มีอายุระหว่าง 40-45 ปี มีจำนวนมากที่สุด มีจำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 30.00 และจำนวนผู้ปกครองที่มีอายุมากกว่า 50 ปี มีจำนวนน้อยที่สุด มีจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.43 ผู้ปกครองที่ตอบแบบสอบถามเป็นบิดาของนักเรียนจำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 46.43 เป็นมารดาของนักเรียน จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 44.29 เป็นญาติของนักเรียน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 9.28 ผู้ปกครองที่มีรายได้คือเดือนน้อยกว่า 2,000 บาท มีจำนวน 30 คน

คิดเป็นร้อยละ 21.43 และผู้ปกครองที่มีรายได้มากกว่า 14,000 บาท มีจำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 13.57 ผู้ปกครองที่มีบุตร 3 คน มีจำนวนมากที่สุดคือ 48 คน คิดเป็นร้อยละ 35.00 ระดับการศึกษาสูงสุดของผู้ปกครองที่ตอบแบบสอบถามสามารถแบ่งเป็น 4 ระดับใหญ่ ๆ ดังนี้ ระดับสูง (ปริญญาตรีขึ้นไป) มีจำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 13.57 ระดับปานกลาง (มัธยมศึกษา-อนุปริญญา) มีจำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 47.15 ระดับต่ำ (ป.1-ป.7) มีจำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 35.71 และผู้ปกครองที่ไม่เคยศึกษา มีจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 3.57

3.2 ลักษณะเฉพาะของเด็กนักเรียนและการอ่านของเด็กนักเรียน

เด็กนักเรียนชายตอบแบบสอบถามทั้งหมด 65 คน คิดเป็นร้อยละ 46.43 เด็กนักเรียนหญิง มีจำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 53.57 สำหรับการอ่านของเด็กนักเรียนในด้านต่าง ๆ มีดังนี้ นักเรียนส่วนใหญ่จำนวน 61 คน (43.57%) มีหนังสือที่ไม่ใช่หนังสือแบบเรียนอยู่ที่บ้าน 1-20 เล่ม รองลงมาคือนักเรียนจำนวน 29 คน (20.71%) มีหนังสือที่ไม่ใช่หนังสือแบบเรียนอยู่ที่บ้าน 21-40 เล่ม และนักเรียนจำนวนน้อยที่สุดคือ 11 คน (7.86%) ไม่มีหนังสือที่ไม่ใช่หนังสือแบบเรียนอยู่ที่บ้าน ประเภทของหนังสือที่นักเรียนชอบอ่าน นักเรียนชอบอ่านการ์ตูนมากที่สุด เป็นจำนวน 40 คน (28.57%) รองลงมาได้แก่ นิทาน สารคดีประวัติศาสตร์ สารคดีวิทยาศาสตร์ จำนวน 33 คน (23.58%) 20 คน (14.29%) 14 คน (10.00%) ตามลำดับ สารคดีภูมิศาสตร์ สารคดีวรรณคดี เป็นประเภทของหนังสือที่นักเรียนชอบน้อยที่สุด มีจำนวน 2 และ 3 คน (1.43% และ 2.14%) ตามลำดับ ความถี่ในการอ่านคือจำนวนเวลาที่นักเรียนอ่านหนังสือต่อวันพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ 53 คน (37.86%) ใช้เวลาอ่านหนังสือไม่แน่นอนในแต่ละวัน นอกนั้นมีนักเรียนประมาณ 20-25 คน (14.29-17.85%) ใช้เวลาอ่านหนังสือวันละ 15 นาทีถึงมากกว่า 60 นาที แหล่งที่นักเรียนได้หนังสืออ่าน ซึ่งหมายถึงแหล่งที่นักเรียนได้หนังสือที่ไม่ใช่หนังสือแบบเรียนอ่านพบว่า นักเรียนได้อ่านหนังสือที่ไม่ใช่หนังสือแบบเรียนจากที่บ้าน จำนวนมากที่สุดคือ 86 คน (61.43%) รองลงมาได้จากห้องสมุดโรงเรียนและยืมจากเพื่อน เป็นจำนวน 31 คน (22.14%) และ 23 คน (16.43%) ตามลำดับ ส่วนนักเรียนที่ไม่เคยได้อ่านหนังสือที่ไม่ใช่หนังสือแบบเรียนนั้นไม่มี สำหรับความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับประโยชน์ที่ได้รับจากการอ่านมากที่สุดคือ ได้ค้นคว้าหาความรู้ที่ต้องการ เป็นจำนวน 53 คน (37.86%) สถานที่ที่นักเรียนชอบอ่านมากที่สุดคือที่บ้าน

ของนักเรียน 102 คน (72.86%) สิ่งที่เป็นอุปสรรคต่อการอ่านของนักเรียนมากที่สุดคือ ไม่มีเวลาอ่าน 48 คน (34.28%) สิ่งที่นักเรียนต้องการความช่วยเหลือในการอ่านมากที่สุด คือ การอธิบายความหมาย ส่วนการส่งเสริมการอ่านของผู้ปกครอง เป็นสิ่งที่นักเรียนเลือกตอบน้อยที่สุด ผู้ที่ช่วยนักเรียนเมื่อนักเรียนเกิดปัญหาในการอ่านมากที่สุดคือ บิดาหรือมารดา ครู คือผู้ที่แนะนำให้ให้นักเรียนได้อ่านหนังสือที่มีในห้องสมุดโรงเรียน รองมาคือบรรณารักษ์ ระยะเวลาที่นักเรียนส่วนใหญ่เข้าใช้ห้องสมุดโรงเรียนในการอ่านหนังสือไม่แน่นอน กิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่นักเรียนต้องการให้บรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนจัดทำมีจำนวนนักเรียนตอบมากที่สุด คือ จัดการแข่งขันตอบคำถามจากหนังสือ ลำดับต่อมาคือจัดให้มีชมรมห้องสมุด งานอดิเรกที่นักเรียนชอบทำมากที่สุดคือ ดูโทรทัศน์ หรือภาพยนตร์ มีนักเรียนตอบจำนวน 41 คน (29.29%) และมีนักเรียนตอบว่าชอบอ่านหนังสือ 16 คน (11.43%) ความคิดเห็นของนักเรียนต่อผู้ปกครองเกี่ยวกับการอ่านของนักเรียน มีนักเรียนจำนวนมากที่สุดคือ 74 คน (52.86%) ตอบว่าผู้ปกครองให้ความสนใจต่อการอ่านหนังสือของนักเรียนมาก และมีนักเรียนเพียง 2 คน (1.43%) ตอบว่าผู้ปกครองให้ความสนใจน้อย บุคคลที่นักเรียนเคยได้รับเงินเพื่อซื้อหนังสืออ่านได้ตามความต้องการ คือ บิดาหรือมารดามีจำนวนมากที่สุด 110 คน (78.57%) และมีนักเรียนที่ตอบว่าไม่เคยได้รับเงินเพื่อซื้อหนังสืออ่านเลย 13 คน (9.28%) สำหรับการอ่านหนังสือของนักเรียนเพื่อติดตามรายการของโทรทัศน์นั้นนักเรียนจำนวนมากที่สุด 58 คน (41.43%) ตอบว่าอ่านเป็นบางเรื่องที่สนใจ และมีนักเรียนที่ตอบว่าไม่เคยอ่าน 11 คน (7.86%) นักเรียนจำนวนมากที่สุดเห็นว่ารายการต่าง ๆ ทางโทรทัศน์ส่งเสริมการอ่านของนักเรียนในระดับปานกลาง และช่วงเวลาที่นักเรียนส่วนใหญ่ชอบอ่านหนังสือมากที่สุดคือ ช่วงเวลาตอนกลางวัน

4. การทดสอบความสัมพันธ์

4.1 อาชีพของผู้ปกครอง

การวิจัยได้ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพของผู้ปกครองกับการอ่านของเด็กนักเรียน พบว่าอาชีพของผู้ปกครองมีความสัมพันธ์กับการอ่านในด้านจำนวนหนังสือที่นักเรียนมีอ่านอยู่ที่บ้านที่ไม่ใช่หนังสือแบบเรียน โดยมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญ ($X^2 = 21.270$) ที่ระดับ .01 สำหรับการอ่านของเด็กนักเรียนที่เกี่ยวกับแหล่งที่นักเรียนได้หนังสือที่ไม่ใช่หนังสือ

แบบเรียน จำนวนเวลาที่นักเรียนอ่านหนังสือต่อวัน และประเภทของหนังสือที่นักเรียนชอบอ่าน ไม่มีความสัมพันธ์กับอาชีพของผู้ปกครอง

4.2 รายได้ของผู้ปกครอง

จากการวิจัย ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ (สถานภาพทางเศรษฐกิจ) ของผู้ปกครอง กับ การอ่านของเด็กนักเรียน พบว่ารายได้ของผู้ปกครองมีความสัมพันธ์กับจำนวนหนังสือที่นักเรียนมีอ่านอยู่ที่บ้านที่ไม่ใช่หนังสือแบบเรียน โดยมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญ ($X^2 = 48.860$) ที่ระดับ .01 สำหรับการอ่านของเด็กนักเรียนด้านที่เกี่ยวกับแหล่งที่นักเรียนได้หนังสือที่ไม่ใช่หนังสือแบบเรียนอ่าน จำนวนเวลาที่นักเรียนอ่านหนังสือต่อวัน และประเภทของหนังสือที่นักเรียนชอบอ่าน ไม่พบความสัมพันธ์กับรายได้ของผู้ปกครอง

4.3 ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาของผู้ปกครองกับการอ่านของนักเรียน พบว่ามีความสัมพันธ์กันระหว่างระดับการศึกษาของผู้ปกครองกับจำนวนหนังสือที่นักเรียนมีอ่านอยู่ที่บ้านที่ไม่ใช่หนังสือแบบเรียน โดยมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ($X^2 = 52.890$) สำหรับการอ่านของเด็กนักเรียนด้านที่เกี่ยวกับแหล่งที่นักเรียนได้หนังสือที่ไม่ใช่หนังสือแบบเรียนอ่าน จำนวนเวลาที่นักเรียนอ่านหนังสือต่อวันและประเภทของหนังสือที่นักเรียนชอบอ่าน ไม่พบความสัมพันธ์กับระดับการศึกษาของผู้ปกครอง

4.4 การเห็นความสำคัญของการอ่านของผู้ปกครอง

สำหรับการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการเห็นความสำคัญของการอ่านของผู้ปกครองกับการอ่านของเด็กนักเรียนในทุก ๆ ด้านนั้น ไม่มีความสัมพันธ์กัน

4.5 ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการอ่านของเด็ก

จากการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการอ่านของเด็กนักเรียนกับการอ่านของเด็กนักเรียนพบว่า มีความสัมพันธ์กับการอ่านของเด็กนักเรียนด้านประเภทของหนังสือที่นักเรียนชอบอ่าน โดยมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญ ($X^2 = 32.070$) ที่ระดับ .01 สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการอ่านของเด็ก-

นักเรียนกับการอ่านของเด็กนักเรียนคำนวณหนังสือที่นักเรียนมีอ่านอยู่ที่บ้านที่ไม่ใช่หนังสือแบบเรียน จำนวนเวลาที่นักเรียนอ่านหนังสือต่อวัน และสถานที่ที่นักเรียนได้อ่านหนังสือที่ไม่ใช่หนังสือแบบเรียน ไม่พบความสัมพันธ์

4.6 จำนวนบุตรของผู้ปกครอง

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนบุตรของผู้ปกครองมีกับการอ่านของเด็กนักเรียนในด้านต่าง ๆ ไม่พบความสัมพันธ์

5. กิจกรรมที่ผู้ปกครองอาชีพต่าง ๆ ได้ส่งเสริมการอ่านให้แก่เด็กของตน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลด้านอาชีพของผู้ปกครองจากแบบสอบถาม แบ่งอาชีพของผู้ปกครองเป็น 3 อาชีพ คือ อาชีพใช้วิชาชีพ อาชีพค้าขาย และอาชีพรับจ้าง ซึ่งการแบ่งอาชีพของผู้ปกครองนี้ได้ยึดหลักตามรายงานสภาพโดยทั่วไปของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2519:4-5) ได้อัตราร้อยละของอาชีพผู้ปกครองดังนี้ อาชีพใช้วิชาชีพจำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 35.00 อาชีพค้าขายจำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 30.00 และอาชีพรับจ้างจำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 35.00 กิจกรรมที่ผู้ปกครองอาชีพต่าง ๆ ได้ส่งเสริมการอ่านให้แก่เด็กของตนในระดับมากมี 5 กิจกรรม ตามลำดับดังนี้

- ให้เงินซื้อหนังสืออ่าน มีผู้ปกครองส่งเสริมทั้งหมดจำนวน 34 คน เป็นผู้ปกครองอาชีพใช้วิชาชีพ 18 คน คิดเป็นร้อยละ 12.857 ผู้ปกครองอาชีพค้าขาย 10 คน คิดเป็นร้อยละ 7.142 และผู้ปกครองอาชีพรับจ้าง 6 คน คิดเป็นร้อยละ 4.286

- ซื้อหนังสือพิมพ์ให้อ่าน มีผู้ปกครองส่งเสริมจำนวน 32 คน เป็นผู้ปกครองอาชีพใช้วิชาชีพ 14 คน คิดเป็นร้อยละ 10.00 ผู้ปกครองอาชีพค้าขาย 7 คน คิดเป็นร้อยละ 5.00 และผู้ปกครองอาชีพรับจ้าง 11 คน คิดเป็นร้อยละ 7.857

- ให้อ่านหนังสือโดยไม่กำหนดเวลา มีผู้ปกครองส่งเสริมทั้งหมด 32 คน เป็นผู้ปกครองอาชีพใช้วิชาชีพ 8 คน คิดเป็นร้อยละ 5.714 ผู้ปกครองอาชีพค้าขาย 9 คน คิดเป็นร้อยละ 6.429 และผู้ปกครองอาชีพรับจ้าง 15 คน คิดเป็นร้อยละ 10.714

- ให้อ่านหนังสือตามช่วงเวลาที่กำหนด มีผู้ปกครองส่งเสริมทั้งหมด 24 คน เป็นผู้ปกครองอาชีพใช้วิชาชีพ 9 คน คิดเป็นร้อยละ 6.429 ผู้ปกครองอาชีพค้าขาย 6 คน

คิดเป็นร้อยละ 4.285 และผู้ปกครองอาชีพรับจ้าง 9 คน คิดเป็นร้อยละ 6.429

- เล่านิทานให้ฟัง มีผู้ปกครองส่งเสริมทั้งหมด 22 คน เป็นผู้ปกครองอาชีพใช้วิชาชีพ 11 คน คิดเป็นร้อยละ 7.857 ผู้ปกครองอาชีพค้าขาย 6 คน คิดเป็นร้อยละ 4.285 และผู้ปกครองอาชีพรับจ้าง 5 คน คิดเป็นร้อยละ 3.571

นอกจากนั้นยังมีกิจกรรมอื่น ๆ เช่น พาไปห้องสมุดต่าง ๆ สอนให้ใช้ห้อง-สมุด ให้เล่าเรื่องที่อ่านจากหนังสือ ให้อ่านข่าวและฟังข่าว ซึ่งเมื่อดูจากผลของการวิจัยแล้วพบว่าผู้ปกครองที่มีอาชีพใช้วิชาชีพมีกิจกรรมต่าง ๆ ส่งเสริมการอ่านของเด็กนักเรียนมากกว่าอาชีพอื่น ๆ และมีผู้ปกครองอาชีพรับจ้างที่ตอบว่าไม่เคยส่งเสริมเลยมีจำนวน 2 คน คิดเป็น-ร้อยละ 1.429 นับได้ว่าเป็นจำนวนน้อยเมื่อเทียบกับจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด (ตารางที่ 39)

อภิปรายผล

กล่าวโดยสรุปแล้วการวิจัย เรื่องอิทธิพลของสภาพครอบครัวที่มีต่อการอ่านของเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสายน้ำทิพย์ ได้พบผลการวิจัยที่น่าสนใจดังนี้

1. ผลการวิจัยพบว่าอาชีพ รายได้ และระดับการศึกษาของผู้ปกครองที่ต่างกัน มีความสัมพันธ์กับการอ่านของเด็กนักเรียนในด้านจำนวนหนังสือที่นักเรียนมีอ่านอยู่ที่บ้านที่ไม่ใช่หนังสือแบบเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.1 แสดงให้เห็นว่าเด็กนักเรียนที่มีผู้ปกครองอาชีพต่างกัน รายได้ของผู้ปกครองและระดับการศึกษาของผู้ปกครองที่แตกต่างกัน มีหนังสืออ่านอยู่ที่บ้านที่ไม่ใช่หนังสือแบบเรียนในจำนวนที่ต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการทราบถึงสภาพของครอบครัวว่ามีบทบาทต่อการอ่านของเด็กหรือไม่และอย่างไร นอกจากนี้ผลการวิจัยได้สอดคล้องกับสมมุติฐานในข้อที่ว่าความแตกต่างของสภาพครอบครัวมีความสัมพันธ์กับการอ่านของเด็กนักเรียนตามตัวแปรต่อไปนี้ คือ อาชีพของผู้ปกครอง สถานภาพทางเศรษฐกิจ หรือรายได้ของผู้ปกครอง และระดับการศึกษาของผู้ปกครอง จากข้อมูลนี้ประกอบกับข้อมูลจากตารางวิจัยของศูนย์หนังสือแห่งชาติบังกลาเทศ (National Book Centre of Bangladesh) เรื่อง "Sample Survey of the Reading Habits of Metropolitan Children of Bangladesh" เกี่ยวกับนิสัยในการอ่านของนักเรียนพบว่า ผู้ปกครองส่งเสริมให้ลูกและเด็กในความดูแลอ่านหนังสือ

ที่ไม่ใช่หนังสือแบบเรียน (สศ.เกอร์ 2526:212-214) จึงเป็นการยืนยันได้ว่า อิทธิพลจากครอบครัวซึ่งเป็นสถาบันสังคมอันแรกและสำคัญที่สุดมีอิทธิพลต่อการอ่านหรือการสร้างนิสัยรักการอ่านให้แก่เด็ก

นอกจากนี้ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการอ่านของเด็กนักเรียนมีความสำคัญกับการอ่านของเด็กนักเรียนในค่านิยามประเภทของหนังสือที่นักเรียนชอบอ่านอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 แสดงให้เห็นว่าความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการอ่านของเด็กนักเรียนมีความสำคัญระดับใด เช่น มีความสำคัญมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด มีความสัมพันธ์กับประเภทของหนังสือที่นักเรียนชอบอ่าน ประเภทของหนังสือที่นักเรียนชอบอ่าน เช่น สารคดี บทกลอน กวีนิพนธ์ นวนิยาย และนิทาน ซึ่งผลการวิจัยนี้เป็นไปตามสมมติฐานที่ว่าความแตกต่างของสภาพครอบครัวมีความสัมพันธ์กับการอ่านของเด็กนักเรียนตามตัวแปรคือ ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการอ่านของเด็กนักเรียน สำหรับตัวแปรด้านอื่น ๆ เช่น การเห็นความสำคัญของการอ่านของผู้ปกครอง จำนวนบุตรของผู้ปกครอง ไม่มีความสัมพันธ์กับการอ่านของเด็กนักเรียนในด้านใดเลย ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2. ผลการวิจัยได้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ว่า เพื่อศึกษาถึงกิจกรรมที่ผู้ปกครองได้ทำเพื่อส่งเสริมการอ่านของเด็ก คือ กิจกรรมที่ผู้ปกครองส่งเสริมการอ่านให้แก่เด็กของตน มีรวมทั้งสิ้น 22 กิจกรรม (ตารางที่ 39) มีกิจกรรมที่ผู้ปกครองอาศัยค่ากับส่งเสริมให้แก่เด็กของตนมาก 5 กิจกรรม ได้แก่ ให้เงินซื้อหนังสืออ่าน มีจำนวน 34 คน (24.28%) ซื้อหนังสือพิมพ์ให้อ่าน จำนวน 32 คน (22.85%) ให้อ่านหนังสือโดยไม่กำหนดเวลา จำนวน 32 คน (22.85%) ให้อ่านหนังสือตามช่วงเวลาที่กำหนด จำนวน 24 คน (17.14%) และเล่านิทานให้ฟัง จำนวน 22 คน (15.71%) นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมอื่น ๆ เช่น สอนให้ใช้ห้องสมุด อ่านหนังสือให้เด็ก ฟัง ให้เด็กอ่านหนังสือให้ฟัง ให้แข่งขันอ่านป้ายชื่อร้าน, ป้ายโฆษณาในขณะนั่งรถ เป็นต้น มีผู้ปกครองอาชีพรับจ้างจำนวนเพียง 2 คน (1.42%) ที่ตอบว่าไม่เคยส่งเสริมการอ่านให้แก่เด็กของตน ซึ่งเมื่อพิจารณาผลจากการวิจัยแล้วจะเห็นได้ว่า ผู้ปกครองอาชีพใช้วิชาชีพมีกิจกรรมส่งเสริมการอ่านให้แก่เด็กของตนมากกว่าผู้ปกครองอาชีพค้าขายและรับจ้าง ฉะนั้นจึงควรจะมี การเผยแพร่ความรู้ทางด้านกิจกรรมส่งเสริมการอ่านประเภทต่าง ๆ ให้แก่ผู้ปกครองของเด็ก

เพื่อให้ผู้ปกครองส่งเสริมหรือสร้างนิสัยรักการอ่านให้แก่เด็กของตนได้เป็นอย่างดียิ่งขึ้น

3. การสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับการอ่านของเด็กนักเรียน ผลจากการวิจัยได้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษาถึงจำนวนหนังสือที่เด็กนักเรียนมีอ่านอยู่ที่บ้านที่ไม่ใช่หนังสือแบบเรียน เพื่อให้ทราบว่านักเรียนมีหนังสือที่ไม่ใช่หนังสือแบบเรียนอ่านอยู่ที่บ้านหรือไม่ ผลการวิจัยพบว่านักเรียนส่วนใหญ่มีหนังสือที่ไม่ใช่หนังสือแบบเรียนอ่านอยู่ที่บ้าน และผลการวิจัยเกี่ยวกับแหล่งที่นักเรียนได้หนังสือที่ไม่ใช่หนังสือแบบเรียนอ่านนั้น ปรากฏว่านักเรียนได้อ่านหนังสือที่ไม่ใช่หนังสือแบบเรียนจากที่บ้านเป็นจำนวนมากที่สุด จากผลของการวิจัยนี้ยังสนับสนุนหรือแสดงให้เห็นว่าผู้ปกครองมีบทบาทในการส่งเสริมการอ่านให้แก่เด็กของตน และในการศึกษาถึงประเภทของหนังสือที่นักเรียนชอบอ่าน ตลอดจนความถี่ในการอ่านนั้น ทำให้ทราบว่าเด็กนักเรียนชอบอ่านการ์ตูน เป็นจำนวนมากที่สุด รองลงมาได้แก่ นิทาน สารคดีประวัติศาสตร์ สารคดีวิทยาศาสตร์ ตามลำดับ ซึ่งจากผลการวิจัยมีประโยชน์ต่อครู บรรณารักษ์ และผู้ปกครอง ได้ทราบแนวการอ่านของเด็ก และสามารถส่งเสริมการอ่านให้แก่เด็กต่อไป สำหรับความถี่ในการอ่านนั้นพบว่าเด็กนักเรียนส่วนใหญ่ใช้เวลาอ่านหนังสือไม่แน่นอนในแต่ละวัน ผลการวิจัยทำให้ผู้ที่ส่งเสริมการอ่านให้แก่เด็กได้ทราบระยะเวลาในการอ่านหนังสือต่อวันของเด็ก

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงการอ่านของเด็กนักเรียนว่า สถานที่ที่นักเรียนชอบอ่านหนังสือมากที่สุดคือที่ใด ผลการวิจัยพบว่านักเรียนชอบอ่านหนังสือที่บ้านมากที่สุดถึง 72-86% ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้จึงเป็นการสนับสนุนการวิจัยของศูนย์วิจัยทางสังคมศาสตร์แห่งลาตินอเมริกา ในประเทศบราซิล ซึ่งศึกษาถึงอิทธิพลของครอบครัวที่มีต่อการอ่าน การศึกษาครั้งนี้ได้มีการสำรวจจาก 50 ครอบครัวที่มีฐานะทางค้ำ เศรษฐกิจและสังคมแตกต่างกัน มีขนาดครอบครัวและจำนวนสมาชิกวัยต่างกัน การวิจัยพบว่ามืองค์ประกอบหลายอย่างที่มีอิทธิพลต่อนิสัยในการอ่าน ประเภทแรกคือ การมีที่ส่วนตัวสำหรับอ่านหนังสือ เนื่องจากการอ่านเป็นกิจกรรมที่ต้องอาศัยสมาธิพอสมควร ฉะนั้นการค้นพบสิ่งนี้จากการวิจัยจึงไม่ใช่เรื่องน่าแปลกแต่อย่างใด (ส.เต.เกอร์ 2526: 97-98) ดังนั้นการที่เด็กนักเรียนชอบอ่านหนังสือที่บ้านมากที่สุดแสดงให้เห็นว่าสภาพครอบครัวมีอิทธิพลต่อการอ่าน

สำหรับสิ่งที่นักเรียนต้องการความช่วยเหลือในการอ่านมากที่สุดคือ การอธิบาย

ความหมาย เป็นสิ่งที่นักเรียนเลือกตอบมากที่สุด และสิ่งที่นักเรียนเลือกตอบน้อยที่สุด คือ การส่งเสริมการอ่านของผู้ปกครอง ผู้ที่ช่วยนักเรียนเมื่อนักเรียนเกิดปัญหาในการอ่านมากที่สุด คือ ผู้ปกครอง มีจำนวนนักเรียนเลือกตอบมากที่สุด ผู้ที่แนะนำให้ให้นักเรียนได้อ่านหนังสือที่มีในห้องสมุดโรงเรียน ผู้ที่นักเรียนเลือกตอบมากที่สุดคือ ครู และ บรรณารักษ์ สำหรับผู้ปกครองนั้น ไม่มีนักเรียนเลือกตอบเลย จะเห็นได้ว่าครูและบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนได้ทำหน้าที่เป็นผู้แนะนำการอ่าน โดยให้เด็กนักเรียนได้รู้แหล่งที่มีหนังสือให้อ่านและศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ได้เป็นอย่างดี

เมื่อวิเคราะห์ถึงระยะเวลาที่นักเรียนเข้าใช้ห้องสมุดโรงเรียนในการอ่านหนังสือ นักเรียนเลือกตอบมากที่สุดว่าไม่แน่นอน (70.00%) และมีนักเรียนที่ตอบว่าไม่เคยเข้าห้องสมุดเป็นจำนวนน้อยที่สุด (0.72%) กิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่นักเรียนต้องการให้บรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนจัด มีจำนวนนักเรียนเลือกตอบมากที่สุดว่าจัดการแข่งขันตอบคำถามจากหนังสือ (37.14%) ลำดับรองลงมาคือ จัดให้มีชมรมห้องสมุด (22.86%) งานอดิเรกที่นักเรียนชอบทำมากที่สุดคือ ดูโทรทัศน์หรือภาพยนตร์ (29.29%) สำหรับการอ่านหนังสือเป็นงานอดิเรกนั้น มีนักเรียนเลือกตอบ 11.43% แสดงว่าเด็กชอบดูโทรทัศน์หรือวิดีโอมากกว่าอ่านหนังสือ ซึ่งเป็นเรื่องที่คุณปกครอง ครู และบรรณารักษ์ ควรจะต้องพยายามส่งเสริมการอ่านของเด็กให้มากกว่านี้ ระยะเวลาที่คุณปกครองให้นักเรียนดูโทรทัศน์หรือวิดีโอ มีจำนวนนักเรียนเลือกตอบมากที่สุดคือ ไม่แน่นอน (30.71%) และมีจำนวนนักเรียนที่ไม่มีโทรทัศน์ดูหรือมีแต่ผู้ปกครองไม่ใช่ดูเพียง 0.72% นอกจากนี้ได้ศึกษาถึงการอ่านหนังสือเพื่อติดตามรายการโทรทัศน์ ซึ่งเป็นสื่อที่มีอยู่ในบ้านและเป็นสื่อที่นักเรียนส่วนใหญ่ชอบ

ผลการศึกษาพบว่า การอ่านหนังสือของนักเรียน เพื่อติดตามรายการโทรทัศน์มีจำนวนนักเรียนเลือกตอบมากที่สุดว่า อ่านเป็นบางเรื่องที่สนใจ 41.43% รายการโทรทัศน์ที่นักเรียนชอบดูมากที่สุด มีจำนวนเลือกตอบมากที่สุดว่ารายการภาพยนตร์ 60.71% และความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อรายการต่าง ๆ ทางโทรทัศน์กับการส่งเสริมการอ่าน มีจำนวนนักเรียนเลือกตอบมากที่สุดว่าส่งเสริมการอ่านของนักเรียนปานกลาง 47.86% ซึ่งจากผลการวิจัยนี้เป็นข้อนำสังเกตได้ว่า โทรทัศน์มีอิทธิพลต่อการอ่านของเด็ก และเป็นการสนับสนุนการวิจัยของหน่วยงาน National Book Centre of Bangladesh ซึ่งมีผลการวิจัย

ข้อหนึ่งที่พบว่า ผู้ปกครอง 53% มีความเห็นว่ามีผลต่อการอ่านมีอิทธิพลต่อเด็กมากที่สุด แต่ผู้ปกครอง 60% เชื่อว่าโทรทัศน์มีอิทธิพลสูงกว่า (สเตเกอร์ 2526:212-214) และในปี พ.ศ. 2520 ภัทรภูรี ประยูรเกียรติ (2520:5) ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "อิทธิพลของรายการโทรทัศน์ภาคหัวค่ำต่อการอ่านของเด็กนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในกรุงเทพมหานคร" ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนชายร้อยละ 64.59 และนักเรียนหญิงร้อยละ 54.36 เห็นว่ารายการโทรทัศน์ที่มีผลกระทบให้อ่านหนังสือเพิ่มขึ้น คือ รายการสารคดีต่าง ๆ อันเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่าโทรทัศน์มีอิทธิพลต่อการอ่าน และน่าสนใจที่จะมีการศึกษาถึงอิทธิพลของสื่อมวลชนอื่น ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ ว่ามีอิทธิพลหรือผลกระทบต่อการอ่านของเด็กหรือไม่ และอย่างไร*

นอกจากนี้ได้วิเคราะห์ถึงความคิดเห็นของนักเรียนว่า ผู้ปกครองให้ความสนใจต่อการอ่านหนังสือของนักเรียนอย่างไร ผลการวิจัยพบว่ามีจำนวนนักเรียนเลือกตอบผู้ปกครองให้ความสนใจมากที่สุดเป็นจำนวนมากที่สุด (52.86%) และบุคคลที่นักเรียนเคยได้รับเงินเพื่อซื้อหนังสืออ่านได้ตามความต้องการ นักเรียนเลือกตอบว่ามากที่สุดคือ บิดาหรือมารดา เป็นจำนวนมากที่สุด (78.57%) ลำดับรองลงมาคือผู้ปกครอง (ที่ไม่ใช่บิดาหรือมารดา) (10.71%) ผลจากการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่าผู้ปกครองของเด็กนักเรียนได้ให้ความสนใจและสนับสนุนการอ่านของเด็กอันมีส่วนช่วยวางรากฐานของการสร้างนิสัยในการอ่านให้แก่เด็ก สำหรับการศึกษาถึงช่วงเวลาเวลาที่นักเรียนชอบอ่านหนังสือมากที่สุด ผลการวิจัยพบว่ามีจำนวนนักเรียนเลือกตอบมากที่สุดว่าชอบอ่านหนังสือช่วงเวลาตอนกลางวัน (39.28%) จากผลการวิจัยข้อนี้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมการอ่านให้แก่เด็กในช่วงระยะเวลาที่เด็กต้องการได้

ข้อเสนอแนะ

1. ผลจากการวิจัยพบว่ามีผู้ปกครองอาชีพค้าขายและอาชีพรับจ้าง จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านให้แก่เด็กของตนน้อยกว่าผู้ปกครองอาชีพใช้วิชาชีพ ฉะนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องหรือรับผิดชอบต่องานด้านการรณรงค์การรู้หนังสือของเยาวชน เช่น กระทรวงศึกษาธิการ และหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องควรได้จัดพิมพ์กิจกรรมต่าง ๆ ที่ส่งเสริมการอ่านแจกจ่ายไปตาม

* ปัจจุบันนี้ได้มีผู้ทำวิจัยเรื่อง "อิทธิพลของสื่อต่อเด็กในกรุงเทพมหานคร" โดย สุภัทญา ตีระวนิช และ นันทริกา คุ่มไพโรจน์ เป็นงานวิจัยที่กำลังอยู่ในระหว่างการแก้ไขและจัดพิมพ์

โรงเรียนหรือหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ปกครองของนักเรียนได้มีโอกาสอ่านและใช้เป็นคู่มือในการส่งเสริมหรือสร้างนิสัยรักการอ่านให้แก่เด็กของตน ทั้งนี้เพราะครอบครัวเปรียบเสมือนเป็นโลกแห่งแรกของเด็ก อันเป็นแหล่งที่เด็กจะได้ศึกษาและเรียนรู้ ฉะนั้นผู้ปกครองจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่ง ในการวางรากฐานของการสร้างนิสัยรักการอ่านให้แก่เด็ก

2. ผู้ปกครองควรเอาใจใส่และดูแลการเรียน การสร้างนิสัยรักการอ่านให้แก่เด็กของตน เช่น เป็นที่พึ่งหรือให้เวลาแก่เด็กเมื่อมีปัญหาหรืออุปสรรคในด้านการเรียนการอ่าน และมีกิจกรรมในการส่งเสริมการอ่านให้แก่เด็กในปกครองของตน เช่น ให้เด็กอ่านหนังสือให้ฟัง เล่านิทานให้เด็กฟัง พาเด็กไปซื้อหนังสือตามความต้องการหรือเห็นว่าเหมาะสมกับวัยของเด็ก พาไปห้องสมุดแห่งชาติและห้องสมุดอื่น ๆ เพื่ออ่านหนังสือหรือร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของห้องสมุด เป็นต้น

3. จากการวิจัยพบว่า เด็กนักเรียนเป็นส่วนใหญ่ต้องการให้ห้องสมุดโรงเรียน จัดการแข่งขันตอบคำถามจากหนังสือและจัดชมรมห้องสมุดขึ้น บรรณารักษ์ควรจัดกิจกรรมต่าง ๆ ขึ้นภายในห้องสมุดโรงเรียนตามความสนใจของเด็ก และตามที่บรรณารักษ์เห็นว่าจะมีประโยชน์แก่เด็กให้มากที่สุด เพื่อการส่งเสริมและสร้างนิสัยรักการอ่านให้แก่เด็ก ตลอดจนสอนวิธีการใช้ห้องสมุดให้เด็ก เพื่อให้รู้ถึงแหล่งข้อมูลหรือสถานที่ที่เด็กสามารถจะหาหนังสืออ่านได้ตามความต้องการ และเป็นการสอนให้เด็กรู้จักการศึกษาด้วยตนเองตลอดชีวิตอีกด้วย

4. ครูและบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน ควรร่วมมือกันในการสอน การศึกษาถึงปัจจัยอะไรบ้างจากทางโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อการอ่านของเด็ก ตลอดจนร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นแก่เด็ก เช่น การต้องการความช่วยเหลือด้านการอธิบายความหมาย การอ่านสะกดตัวอักษร เป็นต้น

5. ผู้บริหารโรงเรียนควรสนับสนุนกิจกรรมส่งเสริมการอ่านให้แก่เด็ก เมื่อถึงเทศกาลวันสำคัญต่าง ๆ ที่ทางห้องสมุดโรงเรียนและคณาจารย์ได้ร่วมกันจัดนิทรรศการ มีกิจกรรมจำหน่ายหนังสือราคาถูก และเชิญนักวาดภาพมาบรรยายและสาธิตการวาดการ์ตูนให้แก่เด็กดูนั้น ควรเชิญผู้ปกครองของเด็กเข้าร่วมกิจกรรมด้วย เพื่อให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมกับครูและบรรณารักษ์ในการช่วยกันส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้แก่เด็ก พร้อมทั้งผู้ปกครองสามารถที่จะส่งเสริมการอ่านให้แก่เด็กต่อไปได้

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับงานวิจัยในอนาคต

1. ควรศึกษาเกี่ยวกับการใช้หนังสือของนักเรียนในห้องสมุดโรงเรียน และศึกษาการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านให้แก่เด็ก
2. ควรศึกษาการอ่านของเด็กว่ามีผลต่อการเรียนหรือไม่และอย่างไร เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนปรับปรุงหลักสูตรและการเรียนการสอนวิชาการอ่านต่อไป
3. ในการวิจัยเกี่ยวกับการอ่านของเด็กนักเรียน ยังมีตัวแปรอีกหลายตัวที่ควรศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมได้อีก เช่น ลักษณะการอบรมเลี้ยงดู วิธีการสอน ภูมิของผู้สอน และประวัติการเจ็บป่วยของเด็ก เป็นต้น
4. ควรมีการศึกษารูปแบบและวิธีส่งเสริมการอ่านที่สามารถนำมาใช้ในการปลูกฝังและพัฒนาการอ่านให้แก่เด็กนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย